

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമാസമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ യുദ്ധകാണ്ഡേ

॥ പഞ്ചവിംശത്യധികശതതമഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

|| പഞ്ചവിംശത്യധികശതതമഃ സർഗഃ ||

ഹനുമതാ നിഷാദരാജം ഗുഹം ശ്രീഭരതം ചോപഗദ്യ ശ്രീരാമാഗമനസ്യ
സൂചനം തതഃ പ്രസന്നേന ഭരതേന തസ്മാദ് ഉപഹാരം
ദാതുമുദ്ഘോഷണം ച

അയോധ്യാം തു സമാലോക്യ
ചിന്തയാമാസ രാഘവഃ |
പ്രിയകാമഃ പ്രിയം രാമ -
സ്തതസ്സുരിതവിക്രമഃ || 6.125.1 ||

ചിന്തയിത്യാ തതോ ദൃഷ്ടിം
വാനരേഷു ന്യപാതയത് |
ഉവാച ധീമാന്സ്തേജസ്യീ
ഹനുമന്തം പ്ലവംഗമം || 6.125.2 ||

അയോധ്യാം ത്വരിതോ ഗത്യാ
ശീഘ്രം പ്ലവഗസത്തമ |
ജാനീഹി കച്ചിത് കുശലീ
ജനോ നൃപതിമന്ദിരേ || 6.125.3 ||

ശൃംഗവേരപുരം പ്രാപ്യ
ഗുഹം ഗഹനഗോചരം |

നിഷാദാധിപതിം ബ്രൂഹി
കുശലം വചനാൻമമ || 6.125.4 ||

ശ്രുത്യാ തു മാം കുശലിന -
മരോഗം വിഗതജ്ജരം |
ഭവിഷ്യതി ഗുഹഃ പ്രീതഃ
സ മമാത്മസമഃ സഖാ || 6.125.5 ||

അയോധ്യായാശ്ച തേ മാർഗം
പ്രവൃത്തിം ഭരതസ്യ ച |
നിവേദയിഷ്യതി പ്രീതോ
നിഷാദാധിപതിർഗുഹഃ || 6.125.6 ||

ഭരതസ്തു ത്വയാ വാച്യഃ
കുശലം വചനാൻമമ |
സിദ്ധാർഥം ശംസ മാം തസ്മൈ
സഭാർയം സഹലക്ഷ്മണം || 6.125.7 ||

ഹരണം ചാപി വൈദേഹ്യാ
രാവണേന ബലീയസാ |
സുഗ്രീവേണ ച സംവാദം
വാലിനശ്ച വധം രണേ || 6.125.8 ||

മൈഥിൽയൻവേഷണം ചൈവ
യഥാ ചാധിഗതാ ത്വയാ |
ലഘ്വയിത്യാ മഹാതോയ -
മാപഗാപതിമവ്യയം || 6.125.9 ||

ഉപയാനം സമുദ്രസ്യ
സാഗരസ്യ ച ദർശനം |

യഥാ ച കാരിതഃ സേതു
രാവണശ്ച യഥാ ഹതഃ || 6.125.10 ||

വരദാനം മഹേന്ദ്രേണ
ബ്രഹ്മണാ വരുണേന ച |
മഹാദേവപ്രസാദാച്ച
പിത്രാ മമ സമാഗമം || 6.125.11 ||

ഉപയാതം ച മാം സൗമ്യ
ഭരതായ നിവേദയ |
സഹ രാക്ഷസരാജേന
ഹരീണാമീശ്വരേണ ച || 6.125.12 ||

ജിത്വാ ശത്രുഗണാൻ രാമഃ
പ്രാപ്യ ചാനുത്തമം യശഃ |
ഉപായാതി സമൃദ്ധാർഥഃ
സഹ മിത്രൈർമഹാബലൈഃ || 6.125.13 ||

ഏതച്ഛുത്വാ യമാകാരം
ഭജതേ ഭരതസ്തതഃ |
സ ച തേ വേദിതവ്യഃ സ്യാത്
സർവം യച്ചാപി മാം പ്രതി || 6.125.14 ||

ജേതയാഃ സർവേ ച വൃത്താന്താ
ഭരതസ്യംഗിതാനി ച |
തത്തേന മുഖവർണേന
ദൃഷ്ട്യാ വ്യാഭാഷിതേന ച || 6.125.15 ||

സർവകാമസമൃദ്ധം ഹി
ഹസ്ത്യശ്വരഥസങ്കുലം |

പിത്യപൈതാമഹം രാജ്യം
കസ്യ നാവർതയേൻമനഃ || 6.125.16 ||

സംഗത്യാ ഭരതഃ ശ്രീമാൻ
രാജ്യേനാർഥീ സ്വയം ഭവേത് |
പ്രശാന്തോ വസുധാം സർവാ -
മഖിലാം രഘുനന്ദനഃ || 6.125.17 ||

തസ്യ ബുദ്ധിം ച വിജ്ഞായ
വ്യവസായം ച വാനര |
യാവന്ന ദൂരം യാതാഃ സുഃ
ക്ഷിപ്രമാഗന്തുമർഹസി || 6.125.18 ||

ഇതി പ്രതിസമാദിഷ്ടോ
ഹനുമാൻ മാരുതാത്മജഃ |
മാനുഷം ധാരയൻ രൂപ -
മയോധ്യാം ത്വരിതോ യയൗ || 6.125.19 ||

അഥോത്പപാത വേഗേന
ഹനുമാൻ മാരുതാത്മജഃ |
ഗരുത്താനിവ വേഗേന
ജിഹ്വുകുഷന്നുരഗോത്തമം || 6.125.20 ||

ലംഘയിത്യാ പിത്യപഥം
വിഹഗേന്ദ്രാലയം ശുഭം |
ഗംഗായമുനയോർഭീമം
സമതീത്യ സമാഗമം || 6.125.21 ||

ശൃംഗവേരപുരം പ്രാപ്യ
ഗുഹമാസാദ്യ വീര്യവാൻ |

സ വാചാ ശുഭയാ ഹൃഷ്ടോ
ഹനുമാനിദമബ്രവീത് || 6.125.22 ||

സഖാ തു തവ കാകുത്സ്മോ
രാമഃ സത്യപരാക്രമഃ |
സസീതഃ സഹ സൗമിത്രിഃ
സ ത്യാം കുശലമബ്രവീത് || 6.125.23 ||

പഞ്ചമീമദ്യ രജനീ -
മുഷിത്യാ വചനാൻമുനേഃ |
ഭരദ്വാജാഭ്യനുജ്ഞാതം
ഭക്ഷ്യന്ത്യത്രൈവ രാഘവം || 6.125.24 ||

ഏവമുക്ത്യാ മഹാതേജാഃ
സമ്പ്രഹൃഷ്ടതന്മൂരുഹഃ |
ഉത്പപാത മഹാവേഗാദ്
വേഗവാനവിചാരയൻ || 6.125.25 ||

സോപശ്യദ് രാമതീർഥം ച
നദീം വാലുകിനീം തഥാ |
വരുമീം ഗോമതീം ചൈവ
ദീമം ശാലവനം തഥാ || 6.125.26 ||

പ്രജാശ്ച ബഹുസാഹസ്രീഃ
സ്തീതാഞ്ജനപദാനപി |
സ ഗത്യാ ദൂരമധ്യാനം
ത്യരിതഃ കപികുഞ്ജരഃ || 6.125.27 ||

ആസസാദ ഭൂമാൻ ഫുൽലാൻ
നന്ദിഗ്രാമസമീപഗാൻ |

സുരാധിപസ്യോപവനേ
യഥാ ചൈത്രരഥേ ദ്രുമാൻ || 6.125.28 ||

സ്ത്രീഭിഃ സപുത്രൈഃ പൗത്രൈശ്ച
രമാണൈഃ സ്വലക്യതൈഃ |
ക്രോശമാത്രേ ത്യയോധ്യായാ -
ശ്ചീരക്യുഷ്ണാജിനാംബരം || 6.125.29 ||

ദദർശ ഭരതം ദീനം
കൃശമാശ്രമവാസിനം |
ജടിലം മലദിഗ്ധാംഗം
ഭ്രാത്യവ്യസനകർശിതം || 6.125.30 ||

ഫലമൂലാശിനം ദാന്തം
താപസം ധർമചാരിണം |
സമുന്നതജടാഭാരം
വൽകലാജിനവാസസം || 6.125.31 ||

നിയതം ഭാവിതാത്മാനം
ബ്രഹ്മർഷിസമതേജസം |
പാദുകേ തേ പുരസ്കൃത്യ
പ്രശാസന്തം വസുന്ധരാം || 6.125.32 ||

ചാതുർവർണ്യസ്യ ലോകസ്യ
ത്രാതാരം സർവതോ ഭയാത് |
ഉപസ്ഥിതമാതൈശ്ച
ശുചിഭിശ്ച പുരോഹിതൈഃ || 6.125.33 ||

ബലമുഖൈശ്ച യുക്തൈശ്ച
കാഷായാംബരധാരിഭിഃ |

നഹി തേ രാജപുത്രം തം
ചീരകൃഷ്ണാജിനാംബരം || 6.125.34 ||

പരിഭോക്തും വ്യവസ്യന്തി
പൗരാ വൈ ധർമവത്സലാഃ |
തം ധർമമിവ ധർമജ്ഞം
ദേഹബന്ധമിവാപരം || 6.125.35 ||

ഉവാച പ്രാഞ്ജലിർവാക്യം
ഹനുമാൻ മാരുതാത്മജഃ |
വസന്തം ദണ്ഡകാരൺയേ
യം ത്വം ചീരജ്ജടായരം || 6.125.36 ||

അനുശോചസി കാകുസ്ഥം
സ ത്യാം കൗശലമബ്രവീത് |
പ്രിയമാഖ്യാമി തേ ദേവ
ശോകം ത്യജ സുദാരുണം || 6.125.37 ||

അസ്മിൻ മുഹൂർത്തേ ഭ്രാന്താ ത്വം
രാമേണ സഹ സംഗതഃ |
നിഹത്യ രാവണം രാമഃ
പ്രതിലഭ്യ ച മൈമിലീം || 6.125.38 ||

ഉപയാതി സമൃദ്ധാർഥഃ
സഹ മിത്രൈർമഹാബലൈഃ |
ലക്ഷ്മണശ്ച മഹാതേജാ
വൈദേഹീ ച യശസിനീ |
സീതാ സമഗ്രാ രാമേണ
മഹേന്ദ്രേണ ശചീ യഥാ || 6.125.39 ||

ഏവമുക്തോ ഹനുമതാ
 ഭരതഃ കൈകയിസുതഃ |
 പപാത സഹസാ ഹൃഷ്ടോ
 ഹർഷാൻമോഹമുപാഗമത് || 6.125.40 ||

തതോ മൂഹൂർതാദൃഗ്മായ
 പ്രത്യാശ്വസ്യ ച രൗഘവഃ |
 ഹനുമന്തമുവാചേദം
 ഭരതഃ പ്രിയവാദിനം || 6.125.41 ||

അശോകജൈഃ പ്രീതിമയൈഃ
 കപിമാലിംഗ്യ സംഭ്രമാത് |
 സിഷേച ഭരതഃ ശ്രീമാൻ
 വിപുലൈരശ്രുബിന്ദുഭിഃ || 6.125.42 ||

ദേവോ വാ മാനുഷോ വാ ത്വ -
 മനുക്രോശാദിഹാഗതഃ |
 പ്രിയാഖ്യാനസ്യ തേ സൗമ്യ
 ദദാമി ബ്രൂവതഃ പ്രിയം || 6.125.43 ||

ഗവാം ശതസഹസ്രം ച
 ഗ്രാമാണാം ച ശതം പരം |
 സകുണ്ഡലാഃ ശുഭാചാരാ
 ഭാർയാഃ കന്യാസ്തു ഷോഡശ || 6.125.44 ||

ഹേമവർണാഃ സുനാസോരൂഃ
 ശശിസൗമ്യാനനാഃ സ്ത്രീയഃ |
 സർവാഭരണസമ്പന്നാഃ
 സമ്പന്നാഃ കുലജാതിഭിഃ || 6.125.45 ||

നിശമ്യ രാമാഗമനം നൃപാത്മജഃ

കപിപ്രവീരസ്യ തദാദ്ഭുതോപമം |

പ്രഹർഷിതോ രാമദിദൃക്ഷയാഭവത്

പുനശ്ച ഹർഷാദിദമബ്രവീദ് വചഃ || 6.125.46 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ

യുദ്ധകാണ്ഡേ പഞ്ചവിംശത്യധികശതതമഃ സർഗഃ ||